

(א) [וחלון ל: מד. א.]. (ב) [וחלון קבל: ע"ש, א] (ג) [שם וע"ש שהא דבה בר זבד מנה, (ד) [שבת קיד. עירובין נטז, (ה) [ש"א שקיל, ו] [כ"ב דף טו, (ז) [גירי העירין גולח, (ח) [וימלא ל: ע. ג.], (ט) [וחלון מד. א.], (י) [רי"ה דף ת. יומא דף כב. ודף פז, (י"א) [בבבא סב, (י"ב) [עיל טו. ע"ש ב"ק נב, (י"ג) [מעני כ: ע"ש, (י"ד) [ג'ל בחינתו, (י"ה) [ג'ל בחינתו כן הגי' בע"י ומעשה מובן פרש"י על נטון דמימי רחיה ממשנה גיטין (פ. יז.], (י"ז) [מוסף פ"ב, (י"ח) [ג'ל בחינתו, (י"ט) [ג'ל בחינתו, (כ) [מ"ק כח.], (כ"א) [ע"י מוס' בבבא ז: ד"ה: שמה ומו' סנהדרין סג: ד"ה ארור, (כ"ב) [ע"י מוס' עירובין כג. ד"ה אי לימא,

גליון הש"ם

גמ' שאל רבי את ר' יהושע ב"ב. ע"י כ"ב דף ק"ג ע"א מור"ה ומנו ב"ה: שם להסתכל בבבל. דוקא להסתכל בו ויזמר ולהתבונן בו בללנו ובעומנו אל רחיה בעלמא. ש"י מ"א סמ"י רכ"ה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתורתיה ולא בריבית וזאתה נשא והס כל ימייהו יהיו הדינות: **הרפסו**. דברי מורה: **בלא טורס**. גרמתי שגורה צפי תמיד: **צחניכוס**. אס כינו שם לחזירו לנגמ': **ואמרי לה** **צחניכוס**. אפילו אורו כינו שמסודר וכל לו ממספממו שם דופי כמו כתב חניכוס ומניכסה למסכת גיטין (דף פז.): **מתני' מפשילין חבלים**. והוא הדין לכל מלאכות אלא לפי שהפלת חבלים לריך מקוס מנווח פניו וצית הכנסת גדול הוא ורואי ומספיק לך: **מפני עגמת נפש**. מניחין צו עשבים כדי שיהא עגמת נפש לרואיהו ושיזכירו את ימי צניינו ואת שהיו רגילין להסתפק שם יבקשו רחמים שיחזרו לקדמותו: **גמ' אין אוכלין צנן כו'**. ולא גרסינן ואין אוכלין צנן. דלכולהו פירושא דקלות ראש הן לשון קלות שמקילין אותה: ואין

הגהות הגר"א

[א] נשרא טשא על ופוכר על פשע לוי וע"י על פשע לוי טשא עון (כך שמע הכותב מפיו):

לעזי רש"י

פור"ש [פרשו"י].

מוסף רש"י

גדולי. סמיסוס (של בית רבי) העומדים לרדת בחוקה (ב"ב פ"ד.). כי היה מזמני ליה. לאסול אלס (וחלון סד.). אתייקורי דמתייקורי בי. נכבדין סס צמה שאני קועד אלס והתלסס היא וכן זו מתנה (שם טוה.). כל המעביר על מדותיו. שאני מדקק למדוד מדה למעשים אורו ומנה מדומיו והולך לו, כמו (וימלא ל: ג.) אין מעבירין על המלות (ש"ב) (ש"ב) אין מעבירין על האולין, מניחן והולך לו (ד"ה י.). מעבירין ממנו כל פשעיו. אין מדת הדין מדקדקת אחריה אלס ממקן הולכת (שם) ולא הלכתי י אמות בלא

בני העיר פרק רביעי מגילה

כת.

עין משפט
גר מצוה

בו א מיי פ"ט מהל' צבורים הל' יד [טוש"ע י"ד סימן ס"א ספ"ק ה:]. ב [טוש"ע א"ח סימן רא ספ"ק ז ובגמ"ל ס:]. **בח** ג מיי פ"ג מהל' משונה הלכתי י [פ"ו] מהלכות דעות הלכה [ז] טוש"ע א"ח סי' ט"ו ספ"ק א' בהג"ה: **כב** ד מיי פ"ג מהל' ק"ש הל' ד טוש"ע א"ח סי' פ"ה ס"ב: **ל** ה מיי פ"ד מהל' ת"מ הל' ט טוש"ע י"ד סי' רמו ספ"ק ט [טוש"ע א"ח סימן קנ"ה ספ"ק ג:]. **לא** ו מיי פ"ח מהל' מפלה הלכה י"א סג"ג עשין יע טוש"ע א"ח סי' קנ"ה ספ"ק י: **לב** ז מיי ס"ס הלכה ו טוש"ע שם ספ"ק ה:.

תורה אור השלם

1. וחסאי חומס נפשו כל משנאי אהבד יקוון: משלי ה לו
2. את הבכש אהד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים: במדבר כח ד
3. עבר ביהו ברצע ברצע ושונוא מתנת יקודה: משלי טו כו
4. מי אל בכמו נשא עון ועבר על פשע לשארת חלולתי לא יהיוק לעד אפוי ביה חסד הוא: מיכה ז יח
5. ויאמר אלישע חי יי צבאות אש' עמדתה לפניו כי לולי פני ידושיפט מלך יהודה אני נשא אם אביט אליך ואם אראך:
6. ויהי כי זקן יצחק ותבדו עיני מראת ויקרא את עשו בנו הגדול ויאמר אליו בני ויאמר אליו הגני: בראשית כו א
7. ולשרה אמר הגה נתתי אלק כסף לאחייך הגה הוא לך כסות עינים לכל אשך אהך ואת כל ונקחת: בראשית כו טז
8. שאת פני רשע לא טוב להשוח צדיק במשפט: משלי י"ח ה
9. ונתתי את עריכם יקרה והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ביתחכם: ויקרא כו לא

רבינו חננאל

עד מתני' ופשוטות הן. מתני' ועוד אמר ר' יהודה בית הכנסת שחריב אין מספידין בו ואין מפשילין לתוכו חבלים ואין פורסין בתוכו מנודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא. שני והשמותי את מקדשיכם קדושתן בהן אף כשתן שומקין. עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש. ת"ר בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש, אין אוכלין ואין שותין ואין

מסנופיה. הזרוע והלמיים והקיצה: ולא צרכתי. צטעודה לפני כהן לאמר מר (גיטין דף נ"ט): וקדשמו (ויקרא כ"ה) לכל דבר שצקדושה לפתוח ראשון ולצרך ראשון: **משניאי**. שגורמין לצני אדם לשנאותו שהרואה תלמיד חכם שפל לפני עם הארץ אומר אין נחם רוח בתורה: **לא נתכדסו כו'**. מפרש לה ואולי: **מרה**. פור"ש בלע"ז: **וקא שקיל מיניה**. לכדו וישאנה הוא: **דריס צמאסין**. שאנה נושא כלי כזה בעירך: גווזי. סריסין היו עשדים משרטים אורו וקא מחו ליה לר"ע סבורין היו שהיה קץ צמיו: **אס נאמר כבש**. את הכבש אחד תעשה צנקר: **ולא עמדסי על מדוסי**. לשלם גמול רע למי שזיערני: **לנמוד אני לריך**. אולי אוכל לקיים: **לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אס אביט אליך ואס אראך**. חלשע אמר כן ליהורם: **הכאים אחריך צמה ירעו**. צממיה. (א) אין טוב לך לחיות ימים רבים כמוני שא"כ לא יעלו צניך צנודותך ואתה נשא והס כל ימייהו יהיו הדינות: **הרפסו**. דברי מורה: **בלא טורס**. גרמתי שגורה צפי תמיד: **צחניכוס**. אס כינו שם לחזירו לנגמ': **ואמרי לה** **צחניכוס**. אפילו אורו כינו שמסודר וכל לו ממספממו שם דופי כמו כתב חניכוס ומניכסה למסכת גיטין (דף פז.): **מתני' מפשילין חבלים**. והוא הדין לכל מלאכות אלא לפי שהפלת חבלים לריך מקוס מנווח פניו וצית הכנסת גדול הוא ורואי ומספיק לך: **מפני עגמת נפש**. מניחין צו עשבים כדי שיהא עגמת נפש לרואיהו ושיזכירו את ימי צניינו ואת שהיו רגילין להסתפק שם יבקשו רחמים שיחזרו לקדמותו: **גמ' אין אוכלין צנן כו'**. ולא גרסינן ואין אוכלין צנן. דלכולהו פירושא דקלות ראש הן לשון קלות שמקילין אותה: ואין

(א) ולא ברכתי לפני כהן (ב) ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה (ג) דא"ר יצחק א"ר יוחנן אסור לאכול מבהמה שלא הורמו מתנותיה ואמר ר' יצחק (א) כל האוכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה כאילו אוכל טבלים *ולית הלכתא כוותיה ולא ברכתי לפני כהן למימרא דמעליותא היא והא א"ר יוחנן ככל תלמיד חכם שמברך לפניו אפילו כ"ג עם הארץ אותו ת"ח חייב מיתה שנאמר וכל משנאי אהבו מות (ז) אל תקרי משנאי אלא משניאי כי קאמר איהו בשוין שאלו תלמידיו את רבי נחוניא בן הקנה במה הארכת ימים אמר להם מימי לא נתכבדתי בקלון חברי ולא עלתה על מטתי קללת חברי וותרן בממוני הייתי לא נתכבדתי בקלון חברי כי הא דרב הונא דרי מרא אכתפיה אתא רב חנא בר הנילאי וקא (ח) דרי מיניה א"ל אי רגילת דדרית במאתך דרי ואי לא אתייקורי אנא בזילותא דידך לא ניחא לי ולא עלתה על מטתי קללת חברי כי הא דמר וזמרא כי הוה סליק לפורוייה אמר שרי ליה (ט) לכל מאן דצערן וותרן בממוני הייתי (י) דאמר מר איוב וותרן בממוניה הוה שהיה מניח פרוטה לחנוני מממוניה שאל ר"ע את רבי נחוניא הגדול (אמר לו) במה הארכת ימים אתו *גווזי וקא מחו ליה סליק יתיב ארישא דדיקלא א"ל רבי אם נאמר כבש למה נאמר אחד אמר להו צורבא מדרבנן הוא שבקוהו א"ל אחד (י) מיוחד שבעדדו א"ל מימי לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי וותרן בממוני הייתי לא קבלתי מתנות כי הא (י) דר' אלעזר כי הוה משדרי ליה מתנות מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה לא הוה אויל אמר להו לא ניחא לכו דאחיה דכתיב שונא מתנות יחיה ר' זירא כי הוה משדרי ליה מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה אויל אמר אתייקורי דמתייקורי בי ולא עמדתי על מדותי *דאמר רבא ככל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו שנאמר [א] נושא עון ועובר על פשע לוי נושא עון למו שעובר על פשע *שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים א"ל קצת בחיי אמר לו רבי *תורה היא וללמוד אני צריך א"ל מימי לא מסתכלתי ברמות אדם רשע דאמר ר' יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע שנאמר *לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך *ר' אמר עיניו כהות שנאמר *ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות משום דאסתכל בעישו הרשע והא גרמא ליה *והאמר ר' יצחק לעולם אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה ונתקיים בזרעה שנאמר *הנה הוא לך כסות עינים אל תקרי כסות אלא כסיית עינים הא והא גרמא ליה רבא אמר מהכא *שאת פני רשע לא טוב בשעת פטירתו א"ל [רבי] ברכני א"ל יהי רצון שתגיע לחצי ימי ולכולהו לא אמר לו הבאים אחרך בהמה ירעו אבונה בר אידי ומנימן בר אידי הוה אמר תיתי לי דלא אסתכלי בכותי וחד אמר תיתי לי דלא עבדי שותפות בהדי כותי *שאלו תלמידיו את ר' זירא במה הארכת ימים אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צעדתי בפני מי שגדול ממני *ולא הררתני במבואות המשונופות ולא הלכתי ד"א בלא תורה ובלא תפילין *ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא ששתי בתקלת חברי ולא קראתי לחבירי * (בחינתו) ואמרי לה * (בחינתו): **מתני'** ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחריב אין מספידין בתוכו ואין מפשילין בתוכו חבלים ואין פורשין בתוכו חבלים ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא *והשמותי את מקדשיכם וקדושתן בהן אף כשתן שומקין. עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש. ת"ר בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש, אין אוכלין ואין שותין ואין

כי קאמר איהו בשוין. וקשה מאי רבותא והא כתיב וקדשמו לכל דבר שצקדושה * לצרך ראשון וי"ל דשוין לאו דוקא אלא כלומר שהכהן נמי תלמיד חכם אמונס אינו משזב כמותו ואפי' הכי לא היה רצי פרידא רואה לקרות לפניו וגם לריך לומר דשאר כהנים היו כפופים לרצי פרידא דל"כ לא היו רבותא כדמוין פרק הניזקין (גיטין דף נ"ט. ושם) דרב הונא לא הו קרי צכהני אי לאו דרצי אמי ורצי אסי כהני חשיבי דלרעא דישאלל הו כייפי ליה ועי"ל דהא דאמר התם דרב הונא לא הוה קרי צכהני אלא משום דשאר כהני כייפו ליה היינו דווקא צצצמות וי"ט דליכא כינופיה אלל צצ' וצ' קורא שפיר צפני כהן אע"ג דלא הו גדול כ"כ וכדיוקא זה יש צהדיא פרק הניזקין ורצי פרידא לא רנה לקרות צפני כהן אפילו צצ' וצ' ורש"י פירש דהכא מייירי צצצרת המזון וה"ג משמע לישנא דלא צצצתי מדלל קאמר ולא קרימי וצצרת המזון לא נתקן להן משום דרצי שלום ואפי' הכי לא היה רואה רצי פרידא לצרך צפני הכהן: **ר"ת** יי דלא עבדי שותפות עם הכותי. אפי' ענין שאינו יכול לצל ליי צצועה ואפילו יחול עליו צצועה יפטרנו דשרי צצאר צני אדם אפי' לא היה רואה לעשות *:

ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחריב. קשה מאי ועוד דהא לעיל הוה מקיל טפי מחכמים והכא הוה מחמיר ואס כן מאי ועוד וי"ל דקאי אהא דאמר ר' יהודה צרישא מוכני אורו לשם סתם ודוקא לשם חכר קאמר אלל סתם אינה יורדת מקדושה והיינו ועוד דאמר ר' יהודה כלומר ועוד מומרל אחרת מלמד הראשונה *:

אין אוכלין ואין שותין בהן. והא דאמר צריש ערצי פסקים (פסקים דף ק"ה. ושם) דלורסין אכלו ושמו (י) צני כנישתא רואה לומר צחדר הסמוכה לצית הכנסת: צמי

דכתיב שונא מתנות יחיה ר' זירא כי הוה משדרי ליה מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה אויל אמר אתייקורי דמתייקורי בי ולא עמדתי על מדותי *דאמר רבא ככל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו שנאמר [א] נושא עון ועובר על פשע לוי נושא עון למו שעובר על פשע *שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים א"ל קצת בחיי אמר לו רבי *תורה היא וללמוד אני צריך א"ל מימי לא מסתכלתי ברמות אדם רשע דאמר ר' יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע שנאמר *לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך *ר' אמר עיניו כהות שנאמר *ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות משום דאסתכל בעישו הרשע והא גרמא ליה *והאמר ר' יצחק לעולם אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה ונתקיים בזרעה שנאמר *הנה הוא לך כסות עינים אל תקרי כסות אלא כסיית עינים הא והא גרמא ליה רבא אמר מהכא *שאת פני רשע לא טוב בשעת פטירתו א"ל [רבי] ברכני א"ל יהי רצון שתגיע לחצי ימי ולכולהו לא אמר לו הבאים אחרך בהמה ירעו אבונה בר אידי ומנימן בר אידי הוה אמר תיתי לי דלא אסתכלי בכותי וחד אמר תיתי לי דלא עבדי שותפות בהדי כותי *שאלו תלמידיו את ר' זירא במה הארכת ימים אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צעדתי בפני מי שגדול ממני *ולא הררתני במבואות המשונופות ולא הלכתי ד"א בלא תורה ובלא תפילין *ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא ששתי בתקלת חברי ולא קראתי לחבירי * (בחינתו) ואמרי לה * (בחינתו): **מתני'** ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחריב אין מספידין בתוכו ואין מפשילין בתוכו חבלים ואין פורשין בתוכו חבלים ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא *והשמותי את מקדשיכם וקדושתן בהן אף כשתן שומקין. עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש. ת"ר בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש, אין אוכלין ואין שותין ואין

תורה. דלל עשמה הוה גיסי (תענית ב.). בחינתו. כמו (גיטין פ"ה) חניטא אלוט בגיטין ע"י לזכות (תענית ט"ו).